

۴۳ در زمان ارد دوم نبرد حران اتفاق افتاد. کراسوس، سردار مشهور روم با سپاهی بزرگ و مجهز به منطقه میان رودان هجوم آورد، اما در جایی به نام حران از سپاه ایران به سختی شکست خورد و سردار مغرور روم کشته شد. فرماندهی سپاه ایران را در جنگ حران، سردار بی‌باک و شجاع ایرانی، سورنا بر عهده داشت که با اجرای فنون گوناگون نظامی به پیروزی بزرگی دست یافت.

۴۴ این پادشاه برای سامان بخشیدن به اوضاع کشور، اصلاحاتی را در زمینه‌های اداری، نظامی و اقتصادی انجام داد. اصلاحات انوشیروان نتوانست مسائل و مشکلات داخلی حکومت ساسانی را برای همیشه حل کند.

۴۵ حکومت ساسانی برای جلوگیری از غارتگری اعراب حکومتی دست‌نشانده به ریاست اعراب لخمی (لخمیان) در جنوب غربی ایران به مرکزیت شهر حیره تأسیس کرد.

۴۶ ۱. ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان.

۲. شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش‌های سیاسی.

۳. نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی به سبب وجود تبعیض‌ها و نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و عدم مقاومت جدی آنان در برابر اعراب.

۴. کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی به سبب طغیان رودخانه‌های دجله و فرات، شکسته شدن سدها و به زیر آب رفتن زمین‌های حاصل خیز آسورستان (بین‌النهرین).

۳۵ چون باعث شد مرزهای جنوب غربی ایران در برابر هجوم اعراب بی‌دفاع بماند.

۳۶ پسرش شیرویه با کمک اشراف و بزرگان

۳۷ قادسیه، جلولا، نهاوند

۳۸ یزدگرد سوم که به خراسان گریخته بود سرانجام در اطراف شهر مرو کشته شد، با مرگ او سلسله ساسانیان به پایان آمد و ایران وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد.

۳۹ خسرو پرویز پسر و جانشین هرمز چهارم برای رسیدن به تاج و تخت و سرکوب سرداران و اشراف مخالف خود از امپراتوری روم رقیب دیرین ساسانیان کمک گرفت. سرانجام بزرگان بر خسرو پرویز شوریدند و به دستگیری پسرش شیرویه او را از بین بردند.

۴۰ مردم ایران نسبت به اسکندر به چشم بیگانه نگاه می‌کردند و از سلطه بیگانگان بر سرزمینشان، خرسند نبودند. از این رو مقاومت‌هایی به شکل نافرمانی و شورش در مناطق مختلف کشور در برابر اسکندر و لشکریان او صورت گرفت.

۴۱ آن‌ها قصد داشتند با ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصرفات اسکندر در آسیا رواج دهند.

۴۲ سلوکیان اقوام گوناگون را تنها به زور شمشیر تحت امر نگاه داشته بودند و هیچ‌گاه نتوانستند حس همزیستی و یگانگی با اقوام ایرانی را در خود ایجاد کنند. بدین سبب، تماس و ارتباط فرهنگی میان یونانیان و ایرانیان در این دوره منجر به نفوذ و گسترش فرهنگ یونانی و تحکیم سلطه سلوکیان در ایران نشد.

درس ۱۱ آیین کشورداری

سوالات امتحانی درس یازدهم

درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید.

درست ☐ نادرست ☐	۱. حکومت اشکانی به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد.
درست ☐ نادرست ☐	۲. پادشاهان ساسانی همانند پادشاهان هخامنشی ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهوره‌مزدا به مقام شاهی رسیده و حکومت آنان مورد تأیید است.
درست ☐ نادرست ☐	۳. قلمرویی که ساسانیان بر آن فرمان می‌راندند ساتراپ نامیده می‌شد.
درست ☐ نادرست ☐	۴. براساس باورهای کهن ایرانی، مهر یا میترا ایزد پشتیبان شهر بود.
جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.	
در زمان داریوش اول حکومت هخامنشی به نهایت خود رسید.	۵.
وظیفه مهم نگارش، تنظیم، ثبت و نگهداری نامه‌ها و اسناد از وظایف بود.	۶.
شیوه حکومت اشکانیان نامیده می‌شد.	۷.
در دوره ساسانی قلمرو ایران‌شهر به چندین یا استان تقسیم می‌شد.	۸.

گزینه صحیح را انتخاب کنید.

۹. چرا ارائه تصویری روشن و کامل از نحوه اداره کشور و تشکیلات اداری از دوران مادها بسیار دشوار است؟
 الف. چون هنوز خط اختراع نشده بود.
 ب. چون تمام آثار از بین رفته است.
 پ. به دلیل کمبود اسناد و شواهد مکتوب
 ت. مورد الف و ب
۱۰. شاهان هخامنشی درباره چه مسائلی با بزرگان و مشاوران مشورت می کردند؟
 الف. مسائل مهم حکومتی به ویژه جنگ و صلح
 ب. مسائل مهم از جمله تقسیم مالیات
 پ. نحوه اداره قلمرو وسیع هخامنشی
 ت. مسائل سیاسی - اداری - مذهبی
۱۱. در ایران باستان قضاوت رسمی بیشتر بر عهده چه کسانی بود؟
 الف. قضات با تجربه دولتی
 ب. روحانیون زرتشتی و قضاتی که از سوی شاه منصوب می شدند.
 پ. موبدان آموزش دیده
 ت. نمایندگان پادشاه
۱۲. سپاه هخامنشی تا زمان داریوش یکم متکی بر چه واحدهایی بود؟
 الف. واحدهای مختلف پیاده نظام که از قبایل و اقوام و ملل تابعه به آن پیوسته بودند.
 ب. وابسته به سپاه ده هزار نفری جاویدان بودند.
 پ. وابسته به سواره نظام مجهز بودند.
 ت. وابسته به نیروهای نظامی اقوام ایرانی و غیر ایرانی بودند.
۱۳. سورنا سردار معروف اشکانی از چه طریق هراس بزرگی در سپاه کراسوس رومی ایجاد کرد؟
 الف. با استفاده از نفرات زیاد سپاه
 ب. با اسلحه و زره پوش زیاد
 پ. استفاده از صدای طبل در آغاز حملات
 ت. با روش جنگی جدید
- به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.**
۱۴. در رأس تشکیلات اداری هخامنشیان چه کسی قرار داشت و چه ادعایی داشتند؟
۱۵. شاهان هخامنشی با چه کسانی مشورت می کردند؟
۱۶. چرا هخامنشیان برای اداره قلمرو پهناور حکومت خود نیازمند به شیوه‌های مدیریتی تازه و تشکیلات حکومتی کارآمد بودند؟
۱۷. کورش برای جلب حمایت و وفاداری اقوام و ملت‌های تابعه از چه شیوه‌ای استفاده می کرد؟
۱۸. چرا داریوش را طراح نظام سیاسی اداری حکومت هخامنشی می شناسند؟
۱۹. نظام اداری که داریوش یکم ایجاد کرد به چند بخش تقسیم می شود؟
۲۰. اجزای اصلی تشکیلات اداری مرکزی در دوره هخامنشیان را بنویسید.
۲۱. داریوش چه تحولی در تشکیلات استانی یا ساتراپی ایجاد کرد؟
۲۲. نتیجه نظام سیاسی - اداری که داریوش یکم ایجاد کرد، چه بود؟
۲۳. در دوران هخامنشی علاوه بر خاندان شاهی کدام خاندان‌های بزرگ در قدرت و حکومت سهیم بودند؟
۲۴. در دوران اشکانی چند مجلس وجود داشت؟
۲۵. اعضای دو مجلس اشکانی در کدام امور به پادشاه کمک می کردند؟
۲۶. منظور از شیوه غیر متمرکز اداره کشور در دوران اشکانی چیست؟
۲۷. در دوره اشکانی علاوه بر پادشاه چه گروه‌هایی در قدرت و اداره کشور سهیم بودند؟
۲۸. پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه نظارت و تسلط خود بر مناطق مختلف کشور چه اقداماتی انجام می دادند؟
۲۹. نتیجه اقدامات پادشاهان ساسانی به منظور ایجاد تمرکز و افزایش دامنه نظارت و تسلط بر مناطق کشور بنویسید.
۳۰. در زمان ساسانی به چه کسی بزرگ فرماندار می گفتند؟
۳۱. وزیر تحت نظارت مستقیم چه کسی کار می کرد و در زمانی که پادشاه در سفر بود وظیفه وزیر چه بود؟
۳۲. دبیران در چه بخش‌هایی کار می کردند؟
۳۳. دبیر بد یا دبیر مهست چه سمتی بود؟
۳۴. کدام گروه‌ها دربار شاهان ساسانی به خدمت گرفته می شدند؟
۳۵. در دوره ساسانی قلمرو و ایرانشهر چگونه اداره می شد؟
۳۶. مهر یا میترا براساس باورهای کهن ایرانی ایزد کدام امور بودند؟
۳۷. اصول مهم اندیشه ایرانی در دوران باستان چه بود؟

۳۸.	قاضی القضاة كه بود؟
۳۹.	در دوره هخامنشی مبنای قضاوت چه بود؟
۴۰.	بر طبق اسناد به دست آمده پادشاهان هخامنشی چگونه رفتاری با ملل تابع خود داشتند؟
۴۱.	«مادیان هزار دادستان» چیست و به کدام زبان است؟
۴۲.	کدام تحول در نقش روحانیون در دوره ساسانیان روی داد؟
۴۳.	هوخستر سپاه خود را به چند دسته تقسیم کرده بود؟
به سؤالات زیر پاسخ کوتاه بدهید.	
۴۴.	بر طبق اسناد به دست آمده اطلاعات مورخان از شیوه کشورداری مادها بیشتر است یا هخامنشی؟
۴۵.	شیوه حکومتی کورش برای اداره سرزمین‌های گوناگون چگونه بود؟
۴۶.	در زمان هخامنشیان مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مأموران دولتی در پایتخت و شهرهای بر عهده چه کسی بود؟
۴۷.	سلوکیان برای تحکیم سلطه خود بر ایران چه اقداماتی انجام دادند؟
۴۸.	شیوه کشورداری سلوکیان چه شباهتی با هخامنشی داشت؟
۴۹.	نقش دبیران در تشکیلات اداری ساسانیان را شرح دهید.
۵۰.	منابع قوانین در ایران باستان از کدام بخش‌ها گرفته می‌شد؟
۵۱.	کدام بخش‌ها و قوانین در دوره هخامنشیان قدرت شاه را محدود می‌کرد؟
۵۲.	دهیوک به چه علت هگمتانه را به صورت دژی نظامی در آورد؟
۵۳.	مفهوم سپاه جاویدان در دوره هخامنشیان را بنویسید.
۵۴.	جایگاه سواره نظام در سپاه پارسیان چگونه بود؟
۵۵.	داریوش چگونه نیروی دریایی ایجاد کرد و چه کسانی در آن خدمت می‌کردند؟
۵۶.	در سپاه اشکانی سواره نظام و پیاده نظام را با هم مقایسه کنید.
۵۷.	در زمان ساسانی اسواران به چه کسانی گفته می‌شد؟ و ابتکار نظامی ساسانیان چه بود؟
۵۸.	اردشیر بابکان و جانشینان او از نیروی دریایی برای چه اهدافی استفاده می‌کردند؟
۵۹.	خسرو انوشیروان با استفاده از نیروی دریایی چه مناطقی را به تصرف خود در آورد؟
۶۰.	در دوران ساسانی به کدام مراکز ارتش‌تارستان می‌گفتند و آموزش سربازان با چه امکاناتی انجام می‌گرفت؟

پاسخ

۱۱	گزینه «ب»	۱	درست
۱۲	گزینه «الف»	۲	درست
۱۳	گزینه «پ»	۳	نادرست
۱۴	در رأس تشکیلات سیاسی و اداری هخامنشیان، پادشاه قرار داشت که از اختیارات فراوانی در اداره امور کشور برخوردار بود. پادشاهان هخامنشی و به ویژه داریوش یکم، ادعا می‌کردند که به خواست اهورهمزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌رانند.	۴	نادرست
۱۵	شاهان هخامنشی خود را بی‌نیاز از مشورت با بزرگان و مشاوران نمی‌دانستند. از این‌رو، یک گروه مشورتی شامل بلندپایگان سیاسی، نظامی، اداری و احتمالاً مذهبی و حقوقی در کنار پادشاه حضور داشتند.	۵	گسترش
		۶	دیوان شاهی
		۷	ملوک الطوائفی
		۸	کوره
		۹	گزینه «پ»
		۱۰	گزینه «الف»